

РЕШЕНИЕ

№ 104

гр. Добрич, 16.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ДОБРИЧ, ХІХ СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Деница Б. Петкова

при участието на секретаря Теодора С. Димова
като разгледа докладваното от Деница Б. Петкова Гражданско дело № 20213230100887 по описа за 2021 година

Производството е образувано по повод искова молба, подадена от Г. Е. Р., ЕГН: *****, от** чрез процесуален представител - адв. В.Н. - САК, с която срещу „Изи Асет Мениджмънт” АД, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: гр. **, представлявано от Г. Т. Т. и А. В.М., е предявен осъдителен иск по чл. 34 от ЗЗД за заплащане на сумата от 780,65 лева - недължимо платена по договор за кредит № 3301813 от 20.08.2018 г. , ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 18.03.2021г. до окончателното плащане.

Исковата молба се основава на следните обстоятелства:

На 20.08.2018 г. Г. Е. Р. е сключил договор за потребителски кредит № **** с „Изи Асет Мениджмънт” АД. В договора е посочено, че сумата по отпуснатия заем е в размер на 1000.00 лева, размерът на седмичната погасителна вноска е 41,16 лева, срокът на заема е 27 седмици /27 вноски/, уговореният фиксиран годишен лихвен процент е в размер на 40.00 %, а общата сума която следва да върне Г.Р. е в размер на 1111,32 лева. В договора е посочен годишен процент на разходите /ГПР/ в размер на 47.33 %.

В договора е посочено, че Заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на договора да предостави на Заемодателя едно от следните обезпечения:

1. Две физически лица - Поръчители, всяко от които да отговаря на следните изисквания: да представи служебна бележка от работодател за размер на трудово възнаграждение; нетният размер на осигурителния му

доход да е в размер над 1000 лв.; да работи по безсрочен трудов договор; да не е заемател или поръчител по друг договор за паричен заем, сключен с „Изи Асет Мениджмънт“ АД; да няма неплатени осигуровки за последните две години; да няма задължения към други банкови и финансови институции или ако има - кредитната му история в ЦКР към БНБ една година назад да е със статус не по-лош от „Редовен“; поръчителят подписва договор за поръчителство.

2. Банкова гаранция с бенефициер - Заемодателя за общата сума от 1111,32 лева, посочена в договора, дължима от Заемателя, със срок на валидност 30 дни след крайния срок за заплащане на задълженията по договора.

В договора е посочено, че при неизпълнение на задължението си по договора за предоставяне на обезпечение в посочения срок, Заемателят дължи на Заемодателя неустойка в размер на 669,33 лева. Уговорено е, че неустойката се заплаща от Заемателя разсрочено, заедно с всяка от погасителните вноски, като към размера на всяка от вноските, посочени в договора се добавя сума в размер на 24,79 лева.

На ищеца е начислена неустойка в общ размер на 669,33 лева, тъй като същият не е представил в срок обезпечения — поръчители или банкова гаранция, посочени в процесния договор.

Г. Е. Р. е погасил изцяло сумата по сключения договор, а именно в общ размер на 1780,65 лева. Последната е изплатена изцяло на „Изи Асет Мениджмънт“ АД.

Ищецът счита, гореописаният договор е нищожен /недействителен/ на основание чл. 22 от Закона за потребителския кредит /ЗПК/ вр. чл. 26, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, тъй като противоречи на законоустановените императивни правила.

Процесният договор е нищожен на основание чл. 10, ал. 1 вр. чл. 22 от ЗПК, тъй като не е спазена предвидената от закона форма, нарушено е изискването процесният договор да е написан по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора да се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по- малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора.

Същият е нищожен на основание чл. 11, ал. 1, т. 10 вр. чл. 22 от ЗЗП, тъй като не е налице съществен елемент от неговото съдържание, а именно /ГПР/ по кредита. ГПР е посочен единствено като процент, но без изрично да са описани и основните данни, които са послужили за неговото изчисляване. Липсата на ясно разписана методика на формиране на ГПР по кредита, а именно кои компоненти точно са включени в него и как се формира посоченият в договора ГПР от 47.33 % е в пряко противоречие с императивните изисквания на чл. 19, ал. 1 вр. чл. 10, ал. 2 и чл. 10а, ал. 2 и 4 от ЗПК. В договора единствено е посочен фиксиран лихвен процент по заема от 40.00 %, без обаче да става ясно как тази стойност се съотнася към ГПР по договора. Описаните в съдържанието на договора такси и разходи (в това число възнаградителна лихва и неустойка) обаче водят до различен размер на ГПР от посочения.

На следващо място смятам, че в договора за потребителски кредит е налице грешно посочен размер на ГПР, а действителният такъв /в размер на 150.23 % за конкретния договор/ е над максимално установения праг на ГПР, предвиден в императивната разпоредба на чл. 19, ал. 4 от ЗПК.

В договора е посочено, че Заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на договора да предостави на Заемодателя едно от обезпеченията, описани по-горе. В договора е посочено, че при неизпълнение на задължението си по договора за предоставяне на обезпечение в посочения срок, Заемателят дължи на Заемодателя неустойка в размер на 669,33 лева. Уговорено е, че неустойката се заплаща от Заемателя разсрочено, заедно с всяка от погасителните вноски, като към размера на всяка от вноските, посочени в договора се добавя сума в размер на 24,79 лева. Налице е нищожност на договора по смисъла на чл. 26, ал. 2, пр. 1 от ЗЗД.

Неустойка за неизпълнение на задължение, която не е свързана пряко с претърпени вреди (няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение) е типичен пример за неустойка, която накърнява добрите нрави, тъй като излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване /в този смисъл е и т. 3 от Тълкувателно решение № 1/15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на Върховния касационен съд/.

Според ищеца е налице и заобикаляне на закона по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 2 от ЗЗД. Разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от ЗПК предвижда, че при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение - недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника в срок, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 от ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо. Тази клауза е изцяло неравноправна и нищожна на основание чл. 143, ал. 2, т. 5 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/, тъй като същата задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Наред с това се сочи, че клаузата не е индивидуално уговорена, съгласно чл. 146 от ЗЗП.

В пряко нарушение на императивното правило на чл. 19, ал. 1 вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК „Изи Асер Мениджмънт“ АД не е включило в ГПР разходите за заплащане на „неустойка“ в общ размер на 669,33 лева, която по своята същност представлява печалба за кредитора, надбавка към главницата, която се плаща периодично, поради което трябва да е част от годишния лихвен процент /ГЛП/ и ГПР. При условие, че ГПР беше законосъобразно описан, действителният такъв щеше да възлиза на 156.13 % /а не както е посочен в договора - 47.33 %/. Ето защо е налице нарушение на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, водеща до нищожност на договора като цяло, тъй като търговецът е заблудил потребителя за действителния размер на ГПР, приложим в отношенията между страните.

Според императивната разпоредба на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, ГПР не може да бъде по- висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50 % от взетата сума. Ето защо се сочи, че на основание чл. 19, ал. 5 от ЗПК, клаузи в договор, надвишаващи определенията по ал. 4, са нищожни.

С тези действия „Изи Асет Мениджмънт“ АД е заобиколило изискванията на ЗПК за точно посочване на финансовата тежест на кредита за длъжника, като съгласно чл. 21, ал. 1 от ЗПК, всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на закона, е нищожна. Грешното посочване на размера на ГПР следва да се приравни на хипотезата на непосочен ГПР по смисъла на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, респективно целият договор следва да се обяви за недействителен на основание чл. 22 от ЗПК.

Определеният от кредитодателя размер на възнаградителната лихва (в който се включва и начислената „неустойка“) е изключително висок и противоречащ на добрите нрави, тъй като надвишава трикратния размер на законната лихва за необезпечени заеми, респ. двукратния размер на законната лихва за обезпечени заеми. В тази връзка недействителността на уговорката относно договорната лихва води до нищожност и на целия договор /per argumentum чл. 11, ал. 1, т. 9 вр. чл. 22 от ЗПК/.

Наред с това договорът за потребителски кредит е нищожен и на основание чл. 11, ал. 1, т. 20 вр. чл. 22 от ЗПК, тъй като не е посочен съществен елемент от неговото съдържание, а именно наличието или липсата на право на отказ на потребителя от договора, срока, в който това право може да бъде упражнено, и другите условия за неговото упражняване, включително информация за задължението на потребителя да погаси усвоената главница и лихвата съгласно чл. 29, ал. 4 и 6 от ЗПК, както и за размера на лихвения процент на ден.

Налице е и разлика между посочената в процесния договор за потребителски кредит сума, подлежаща на връщане, и тази, която ищецът реално е върнал на ответното дружество.

Клаузите в процесния договор не са формулирани по ясен и недвусмислен начин, съгласно изискванията на чл. 147 ал. 1 от ЗЗП и разглеждани както самостоятелно, така и в съвкупност с останалите уговорки, не позволяват на потребителя да прецени икономическите последици от сключване на договора - чл. 143, ал. 2, т. 19 от ЗЗП.

В условията на евентуалност, ако съдът приеме, че процесният договор не е нищожен, се навежда възражение, че същият е унищожаем на основание чл. 33, ал. 1 от ЗЗД с оглед сключването му поради крайна нужда и явно неизгодни условия. Г.Р. е бил принуден да сключи договора за кредит, предвид обстоятелството, че се е намирал в крайна нужда. Към този момент той не е разполагал с достатъчно финансови средства да задоволи своите и на неговото семейство основни потребности - заплащане на разходи за комунални услуги, храна и други разходи от неотложен характер. Именно

тези обстоятелства са оказали влияние върху формирането на вътрешната му воля да сключи договора. При условие, че тези факти не бяха налице Г.Р. нямаше да сключи процесния договор, а най-малкото със сигурност нямаше да го сключи при тези условия.

Налице са явно неизгодни условия по процесния договор с оглед драстичното несъответствие и несъразмерност в стойността на насрещните престации. Ищецът е получил сумата в размер на 1000.00 лева, като впоследствие е върнал сумата от 1780,65 лева, респективно ответното дружество реално е получило възнаграждение за предоставения заем в размер на 780,65 лева или печалба за предоставената услуга в размер на повече от 50 %. Това обстоятелство явно не съответства на пазарните и икономически условия в страната към момента на предоставяне на заема - 13.06.017 г.

Съгласно разпоредбата на чл. 23 от ЗПК „Когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита“.

Съобразно изложеното ищецът счита, че за него е налице правен интерес от предявяване на осъдителен иск срещу ответното дружество на основание чл. 23 вр. чл. 22 от ЗПК вр. чл. 55, ал. 1, предл. I от ЗЗД за претърпените имуществени вреди в размер на сумата от 780,65 лева - разликата между заплатената от ищеца на ответното дружество сума (1780,65 лева) и получената от него сума (1000.00 лева).

Претендират се направените по делото съдебни и деловодни разноски, включително адвокатско възнаграждение.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът депозира отговор на исковата молба.

Според него договорът е сключен в писмена форма, на хартиен носител, по ясен и разбираем начин, като всички негови елементи са представени с еднакъв по вид формат и размер на шрифта - не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка страна. В настоящия случай размерът на годишния процент на разходите (ГПР) по процесния договор е изрично посочен в чл. 2, т. 8 от същия. Изчисленията за ГПР са направени към момента на сключване на съответния договор за кредит, като в договора ясно се сочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите: договорът ще е валиден за посочения в него срок, всяка от страните ще изпълнява точно и в срок задълженията си, съответно няма да бъдат начислени разходи за събиране, лихви за забава и неустойки за неизпълнение на някое от задълженията по настоящия договор, с оглед което същият е законосъобразно формиран по определения в приложение № 1 към ЗПК начин.

За неоснователно е намерено твърдението на ищеца, че неустойката, предвидена в процесния договор за заем е нищожна, тъй като е уговорена в нарушение на добрите нрави и е прекомерна. В случая уговорената неустойка цели да обезпечи изпълнението на цялото задължение по сключения договор за заем, което без предоставяне на някое от уговорените обезпечения се явява във висока степен несъбираемо. Касае се до фиксиран размер на неустойката,

което вземане произтича от липсата на обезпечение. Липсата на предоставена банкова гаранция или поръчителство по заемното правоотношение, водят до висока степен на риск от непогасяване на задълженията по процесния договор за заем.

Разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК касае общият разход по кредита и няма нищо общо с уговорката за неустойка по договора за заем. Видно от разпоредбата на чл. 19, ал. 3, т. 1 от ЗПК при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит. Т.е. към годишния процент на разходите не се включват уговорените между страните неустойки за неизпълнение на едно договорно задължение. Клаузата за неустойка не противоречи на разпоредбата на чл. 33 от ЗПК, която предвижда, че при забава, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. Посочената законова разпоредба касае забава в плащанията на погасителни вноски по договорните правоотношения, а не неизпълнение на някое друго договорно задължение на заемателя и възникване на задължението за заплащане на неустойка. Неоснователни и недоказани са твърденията на ищеца, че процесният договор за заем противоречи на разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК по отношение на договорната лихва. Уговорен е ясно фиксиран лихвен процент. При фиксирана лихва липсва задължение в договора да се съдържа информацията по чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК. Това е така, тъй като изискването на чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК за посочване на условия за прилагане на договорения лихвен процент се отнася за случаи, в които има специфични такива - например при различни лихвени проценти за различни периоди от време или уговаряне на променлив лихвен процент. Уговорената между страните лихва по заемното правоотношение не е нищожна поради противоречие с добрите нрави като надвишаваща трикратния размер на законната лихва. Неоснователно е твърдението за неспазване на чл. 11, ал. 1, т. 20 от ЗПК относно посочване правото на отказ: Видно от чл. 7, ал. 3 от договорите, императивното изискване на чл. 11, ал. 1, т. 20 от ЗПК също е спазено. Клаузите на договора предвиждат и информират потребителя за това, че може да упражни правото си на отказ съгласно чл. 29, ал. 2 от ЗПК.

Не е налице и хипотезата на чл. 143 ЗЗП по отношение клаузите на процесния договори. Договорът е индивидуален, сключени по предложение на ищеца и последния е можел да влияе на съдържанието им.

Оспорват се и твърденията, че договорът е сключен при крайна нужда, като се сочи, че не е спазен едногодишният срок от сключване на договора, в който ищецът е следвало да унищожи сделката.

По изложените съображения се настоява за отхвърляне на предявения иск в цялост. Претендират се разноски. Наведено е и възражение за прекомерност на претендираното от ищеца адвокатско възнаграждение.

Добричкият районен съд, след преценка на събраните по делото писмени доказателства, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Предявеният иск е с правно основание чл. 34 от ЗЗД.

Допустимо е да претендира връщане на дадено без основание по нищожен договор или нищожни договорни клаузи, респ. по унищожаем договор, когато ищецът с исковата молба навежда възражения за нищожност/унищожаемост на договор или на отделни негови клаузи.

Наведените основания за нищожност са:

- Липса на предвидената от закона форма - чл. 10, ал. 1. вр. чл. 22 от ЗПК;
- Липса на съществени елементи от съдържанието на договора /общият размер на подлежащата на връщане сума; размер на ГПР, условия за издължаване на кредита/ - чл. 11, ал.1, т.7 и т.11 вр. чл. 22 от ЗПК; чл. 11, ал.1, т.10 вр. чл. 22 от ЗПК;
- Нищожност на клаузата за неустойка на основание чл. 146 вр. чл. 143, ал.2, т. 5 от ЗЗП.
- ГПР в размер на 150,23 % - чл. 19, ал. 4 от ЗПК;
- Нищожност на клаузата за възнаградителна лихва - чл. 11, ал.1 вр. чл. 22 от ЗПК вр. с чл. 26, ал.1, предл. 2 от ЗЗД;
- Възражение за унищожаемост - чл. 33, ал.1 от ЗЗД.

Съобразно нормата на чл. 154, ал. 1 ГПК доказателствената тежест по иска с правно основание чл. 34 ЗЗД и чл. 22, чл. 23 и чл. 24 ЗПК е и за двете страни. Ищецът следва при условията на пълно и главно доказване да установи наличието на сключен между страните договор за кредит, както и че е платил на ответника сумите, за които твърди да са получени без основание. Ответникът следва да установи наличието на основание да получи и задържи процесната сума. В тежест на същия е да докаже, че е изпълнил задълженията си за предоставяне на предварителна информация на потребителя, че е получил съгласието на потребителя за сключване на договора. В тежест на ответника е да докаже, че клаузите на сключения между страните договор не са неравноправни, както и че ответникът е бил наясно с клаузите на договора, т.е. не е въведен в заблуждение. Извън това в тежест на всяка от страните е да установи фактите и обстоятелствата, от които черпи благоприятни за себе си правни последици.

Съгласно чл.146 от ЗЗП неравноправните клаузи са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално, като е в тежест на търговеца да установи, че клауза от договора или ОУ, която го ползва, е индивидуално уговорена. За наличието на неравноправни клаузи съдът следи и служебно.

В тежест на ищеца е, при условията на пълно и главно доказване, е да установи твърденията си и за наличие на крайна нужда /състоянието на крайна нужда е липса или недостатъчност на материални средства за задоволяване на основни потребности/.

По делото не е спорно, а и видно от приложените писмени доказателства се установява, че по договор да паричен заем № ****/20.08.2018 г., между страните по делото е уговорено предоставеният паричен заем от „Изи Асет Мениджмънт“ АД на ищеца в размер на 1000 лв. да бъде върнат при условията по чл. 2 от договора, чрез 27 броя седмични вноски всяка в размер на 41,16 лева, с дата на първа седмична вноска

30.08.2018 г. и последна 28.02.2019г., с фиксиран годишен лихвен процент 40 % /като сума 111,32 лева/ и годишен процент на разходи РПР 47.33 % (чл.2,т.8 от договора), или общо дължимата сума от заемателя предвид допусканията по т.8 от договора, е в размер на 1111,32 лв., включваща главница и лихва.

Съгласно чл.4, т.1 от договора между страните е договорено, че в случай на неизпълнение от страна на ищеца / заемателя / за предоставяне на обезпечение в 3-дневен срок от получаването на сумата, последният ще дължи неустойка в размер на 669,33 лева, платима на равни вноски от 24,79 лв. към -всяка от погасителните вноски по чл. 2, т.2 от договора, или с 27 месечни погасителни вноски, включващи: главница, лихва и неустойка в размер на 65,95лв., като общият размер на всички задължения за плащане възлиза на 1780,65 лв., в т.ч 1000.00 лв. главница;1111,32 лв. договорна лихва и 669,33 лв. неустойка обезпечение съгласно чл. 4 договора.

За уговорената заемна сума между страните по делото съгласно чл.2 от процесния договор, с подписването на договора на 20.08.2018г. ищецът е удостоверил, че е получил заемната сума от 1000,00 лева /чл. 3 от договора/.

От заключението по допуснатата и приета по делото съдебно-счетоводна експертиза, неоспорено от страните и кредитирано от съда като обективно и компетентно изготвено, се установява, че в периода 30.08.2018г. – 28.02.2019г.от страна на Г. Р. са извършени плащания по процесния договор в общ размер 1775,71 лева /таблица № 1 към заключението/, разпределени за погасяване на 1000 лева главница; 106,38 лева договорна лихва, дължима за периода 20.08.2018г. – 23.01.2019г. и 669,33 лева неустойка по чл. 4 от договора.

След съвкупна преценка на събраните по делото доказателства съдът намира, че договорът за кредит не страда от пороци, покриващи сочената в исковата молба хипотеза на чл. 23 от ЗПК, съгласно която разпоредба , когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Процесният потребителски договор за кредит е действителен и не страда от посочените в исковата молба пороци /налице е нищожност само по отношение на клаузата за неустойка/. Същият е изготвен в писмена форма, като целият текст е изпълнен с шрифт с еднаква големина, не по-малък от 12, ясно е посочен общият размер на кредита, начин на усвояване, начин на погасяване, посочен е фиксиран годишен лихвен процент, годишния процент на разходите по кредита и общият размер на дължимите плащания; договорът съдържа информация за условията за издължаване по погасителния план - размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. Договореният фиксиран лихвен процент на годишна основа лишава от необходимост посочването на методика за изчисляване на референтен лихвен процент. Когато лихвеният процент е уговорен като постоянна величина за целия срок на договора и не се допуска неговото променяне, достатъчно е да бъде посочен размера на същия, което е сторено в чл. 2 от договора. Годишният процент на разходите по кредита е посочен, както е посочена и общата сума дължима от потребителя, изчислена към

момента на сключване на договора за кредит, което съдът счита че е достатъчно за покриването на законовите изисквания. В договора липсва посочване на общия размер на възнаградителната лихва, но същият е лесно определяем като разлика между общата стойност на плащанията /1111,32 лв. / и размера на отпуснатия кредит /1000 лева/ или същата възлиза на 111,32 лв. Към исковата молба ищецът е представил погасителен план с посочени падежни дати на отделните вноски – 27 седмични вноски от по 65,95 лева всяка. В договора не е посочено каква част от дължимата сума погасява отделните задължения, но въпреки това е посочен размерът на всяко едно от задълженията, които сумарно, разделени на посочения брой погасителни вноски, формират размера на всяка вноска, като по същия начин е лесно определима и стойността на всеки компонент от погасителната вноска.

Съгласно чл. 11 ал. 1 т. 11 от ЗПК договорът за потребителски кредит следва да съдържа условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. Непосочване в погасителния план с изплащането на всяка вноска каква част от главницата, възнаградителната лихва и другите разходи се погасява не обуславя недействителност на договора за потребителски кредит. В Решение на Съда на ЕС от 09 ноември 2016 год. по дело С- 42/15 по отношение на приложението на Директива 2008/48/ЕО относно договорите за потребителски кредити се приема, че чл. 10, параграф 2, буква з) и и) от Директива 2008/48 (съответстващо на чл. 11, ал. 1, т. 11 от ЗПК) трябва да се тълкува в смисъл, че в срочния договор за кредит, предвиждащ погасяването на главницата чрез последователни вноски не трябва да се уточнява под формата на погасителен план каква част от съответната вноска е предназначена за погасяване на тази главница. Тези разпоредби, тълкувани във връзка с чл. 22, параграф 1 от тази директива, не допускат държавата членка да предвижда такова изискване в националната си правна уредба. Приема се, че чл. 10, параграф 2, буква з) от Директива 2008/48 трябва да се тълкува в смисъл, че в договора за кредит е необходимо да се посочват точните дати на падежа на отделните вноски на потребителя, стига условията по този договор да позволяват на потребителя да установи лесно и със сигурност падежите на тези вноски. Аналогично е разрешението и в Решение на Съда на ЕС от 05.09.2019 год. по дело С- 331/18, съгласно което чл. 10, параграф 2, букви з) -й) от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 год. относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета във вр. с чл. 22, не допуска национална правна уредба, съгласно която договорът за кредит трябва да съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, която да показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи в този смисъл и Решение № 260042 от 26.02.2021 г. по в. гр. д. № 960 / 2020 г. на I състав на Окръжен съд – Добрич/.

Страните са уговорили годишен процент на разходите по кредита под 50 % - 47,33 %, като последният се формира от посочените в разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от ЗПК компоненти: настоящи или бъдещи лихви, други преки

или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Въпреки че в клаузите на договора не е посочено какви компоненти кредитодателят е включил при формиране размера на годишния процент на разходите при сключване на договора, последните са изводими от разпоредбите на закона. В случая съдът установи съдържанието на включените разходи посредством тълкуване на клаузите на договора за потребителски кредит съотнесени към разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от ЗПК и тази на пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПК. Формиране на процентното съотношение на годишния разход по кредита към размера на главното вземане следва от разпоредбата на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, съгласно която общ разход по кредита за потребителя са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и поспециално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия.

Разходите за заплащане на „неустойка“ не следва да се включат в ГПР по аргумент на изричната разпоредба на чл. 19, ал. 3 ЗПК, който сочи, че при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит. Неустойката е договорно вземане, обусловено от неизпълнение на договора или клауза от него и изрично е изключена от обхвата на разходите при обичайно развитие на облигационното правоотношение.

В процесния случай, длъжникът се съгласил да плати фиксиран ГЛП от 40,00 % и ГПР от 47,33 %, върху сумата 1000 лв. Съгласно разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, в сила от ДВ, бр. 35/2014 г., ГПР по кредита за потребителя не може да бъде по - висок от пет пъти законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с Постановление на МС. Размерът на законната лихва е определен с ПМС № 426 на МС от 18.12.2014 г., в сила от 01.01.2015 г. и се равнява на ОЛП на БНБ плюс 10 процентни пункта, а към момента на сключване на договора / 20.08.2018г./ основният лихвен процент /ОЛП/ на БНБ е бил 0,00 % и до настоящия момент е в същия процент, поради което най-високата стойност, която е имала законната лихва за периода на действие на договора от момента на сключването му е 10,00%. Следователно договореният между страните ГПР от 47,33 % не надвишава размера на размера на законната лихва по смисъла на чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Договорната лихва / в случая ГЛП 40% или обща сума от 111,32 лв. е възнаграждението /печалбата/ на кредитодателя за това, че е предоставил определена сума в заем. За да защити потребителя и за да се избегне неоснователното обогатяване на финансови институции, предоставящи потребителски кредити чрез определяне на висок лихвен процент,

законодателят е предвидил същият да е компонента, която се включва при формирането на ГПР и съответно е определил максимален размер на последния. В тази връзка след като сборът на договорната лихва, ведно с другите разходи, не надвишава фиксирания от законодателя максимален размер на ГПР, то с определянето на лихвения процент от 40,00 % кредитодателят не е целял да се обогати неоснователно за сметка на кредитополучателя. По същите мотиви се налага изводът, че не е налице някоя от хипотезите на чл.143, ал.1, т.1 – 19 от Закона за защита на потребителите, тъй като клаузите не създават възможност за облагодетелстване на кредитора за сметка на длъжника и това да го постави в по – неравностойно имуществено положение. Поддържаните в исковата молба доводи, че добросъвестният размер възнаградителната лихва е ограничена от трикратния размер на законната лихва, не намират опора в закона, нито в актуалната съдебна практика. Възнаградителната лихва е компонент от ГПР и размерът ѝ подлежи на преценка от кредитодателя, като единственото условие е, същата заедно с другите елементи на ГПР общо да не надвишава максимално допустимия размер.

Възнаградителната лихва е компонент от ГПР и размерът ѝ подлежи на преценка от кредитодателя, като единственото условие е същата заедно с другите елементи на ГПР общо да не надвишава максимално допустимия размер, предвиден в чл. 19, ал. 4 и ал. 5 от ЗПК.. В случая ГПР е в размер на 47,33%, което е под допустимия петкратен размер, поради което се налага извода, че тази клауза от договора не е нищожна.

Следователно възнаградителната лихва по договора е била дължимо платена , основаваща се на действителна уговорка между страните , поради което исковата претенция за връщане на сумата от 111,32 следва да бъде отхвърлена /съгласно заключението по допуснатата ССЧЕ заплатената от ищеца възнаградителна лихва възлиза на 106,38 лева/.

В същото време обаче съдът намира за неравноправна и съответно недействителна клаузата, визирана в чл.4 от договора, която предвижда неустойка за неизпълнение на договорно задължение на заемополучателя да представи някое от посочените обезпечения.

При сключването на договора ответникът се е задължил да предостави на кредитора си обезпечение - поръчителство от лице, отговарящо на определени изисквания или банкова гаранция /чл. 4 от договора/, а неизпълнението му е скрепено със санкция-неустойка в размер на 669,33 лева. По делото не е налице спор относно неизпълнението на задължението за предоставяне на обезпечение в договорения срок, тъй като ответникът не е навел възражения за това. Законът прогласява принципа на договорната свобода /чл. 9 ЗЗД/. Свободата на договаряне е ограничена от повелителните правни норми, вкл. от т. нар. добри нрави, като неспазването на същите прави договорените клаузи нищожни, а за нищожността съдът следи служебно. В мотивите на т. 3 ТР № 1/2009 г. от 15.06.2010 на ОСТК на ВКС е възприето становището за нищожност на клауза за неустойка, когато условията, при които е договорена, влизат в противоречие с нейните функции и с принципите на справедливост в гражданските и търговските правоотношения.

Уговорената между страните неустойка при непредставяне на обезпечение излиза извън присъщата □ обезпечителна функция. Целта на неустойката, е да обезщети кредитора за вредите от неизпълнението /непълното, неточно с оглед количеството и качеството и във времето/. При договор за потребителски кредит вредите за кредитора са свързани със забавата при възстановяване на предоставените от него средства в заем, заплащането на възнаграждение за тяхното ползване и разходите по събиране. Уговорената между страните неустойка не обезпечава възстановяването на вредите от това неизпълнение, а евентуални такива от непредставянето на обезпечение, чрез поръчителство или банкова гаранция. Обезпечението има цел, различна от тази на неустойката. Ако тя обезщетява вредите от неизпълнението, то обезщетението в различните му форми, защитава кредитора срещу неизпълнението и подготвя неговото изпълнение. От неизпълнението на задължение за представяне на обезпечение не настъпва вреда за кредитора, размера на която да бъде обект на обезвреда в клауза за неустойка. В този случай при неизпълнение на задължението за връщане на дадената в заем сума и възнаграждение за ползването ѝ кредитора ще се удовлетвори от имуществото на длъжника, което служи за общо обезпечение, с оглед правилото на чл. 133 от ЗЗД. Казаното дава основание на съда да приеме, че уговорката между страните за заплащане на неустойка, тъй като не преследва заложените ѝ функции, е нищожна поради противоречие с добрите нрави.

Отделно от горното, за пълнотата на изложението следва да се отбележи, че Законът за защита на потребителите в чл.143, т. 5 определя, че неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискванията за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, като задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Законът в нормата на чл. 146, ал. 1, обявява неравноправните клаузи за нищожни, освен ако са уговорени индивидуално, а не са такива дефинираните в чл. 146, ал. 2 ЗЗП - клаузи, изготвени предварително, при които потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им. В настоящия случай няма данни за индивидуално уговаряне на условията и клаузите по процесния договор за заем, нито се установява възможност за равноправно обсъждане на варианти за предоставяне на обезпечение. Напротив - последица от тази клауза е възможността на кредитора да увеличи своето възнаграждение до непосилен за потребителя размер. Макар да е уговорена като санкционна, тъй като се дължи при неизпълнение на договорно задължение, заплащането на неустойката е добавено към заплащането на погасителните вноски, по който начин се отклонява от обезпечителната и обезщетителна функция и води до скрито оскъпяване на кредита. По този начин тази неустойка по същество е допълнение към възнаградителната лихва и би представлявала сигурна печалба за заемотателя, надвишаваща с над 50% заемната сума. С оглед на това се налага изводът, че с клаузата на чл.4 от договора за заем се цели заобикаляне на установения в чл.19, ал.4 от ЗПК праг на годишния процент на разходите, а

именно пет пъти размер на законната лихва. Тази клауза е неравноправна и недействителна както по арг. на чл.143, т.5 ЗЗП, така и по арг. от чл.26, ал.1 ЗЗД. Тя противоречи на добрите нрави като уговорка във вреда на потребителя, целяща заобикалянето на императивната правна норма на чл.19, ал.4 от ЗПК, поради което е нищожна и на основание чл.21, ал.1 от ЗПК и като такава не поражда права и задължения за страните по договора за заем.

С оглед приетата нищожност на клаузата за неустойка, визирана в чл.4 от Договора за паричен заем, предявеният иск за връщане на сумата от 669,33 лева се явява основателен.

За пълнота следва да бъде отбелязано, че релевираното в исковата молба възражение по чл. 33, ал.2 от ЗЗД не подлежи на разглеждане. Съгласно разпоредбата на чл.33, ал.2 от ЗЗД правото да се иска унищожение на договор, сключен поради крайна нужда при явно неизгодни условия, се погасява в едногодишен срок от сключването на договора. В случая процесният договор е сключен на 20.08.2018г., а исковата молба е подадена на 18.03.2021г., т.е. след изтичане на предвидения в ЗЗД срок.

Относно отговорността за разноски:

Искане за присъждане на разноски е направено и от двете страни и при този изход на спора право на разноски се поражда и за двете страни.

Ищецът доказва разноски в размер на 50 лева – платена държавна такса и 200 лева – депозит за вещо лице. По делото е представен договор за правна помощ и съдействие /л.5/, съгласно който на ищеца е предоставена безплатна правна помощ по реда на чл.38 ЗА. Съгласно чл.38, ал.2 ЗА на адвоката се определя размер не по-малък от предвидения в Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

На основание чл.7, ал.2, т.1, вр. с чл.2а от ДР от Наредбата, съдът определя адвокатско възнаграждение за адв. В. Н. в размер на 300 лева.

С оглед изхода на спора ищецът има право на разноски , както следва: 42,87 лева държавна такса; 257,22 лева – адвокатско възнаграждение , което на осн. чл. 38, ал.1, т.2 от ЗА следва да се заплати на процесуалния представител на ищеца/ и 171,48 лева. – депозит за вещо лице.

Ответникът претендира юрисконсултско възнаграждение в размер на 360 лева, но съобразно фактическата и правна сложност на делото и броя на проведените открити съдебни заседания, на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК вр. чл. 25 от НЗПМ съдът определя такова в размер на минималното от 300 лева. Съобразно изхода на спора, на ответното дружество се следва сумата от 42,78 лева.

Така мотивиран, Добричкят районен съд:

РЕШИ:

ОСЪЖДА „Изи Асет Мениджмънт” АД, с ЕИК: 131576434, със

седалище и адрес на управление: г*** представлявано от Г. Т.Т.и А. В.М., **ДА ЗАПЛАТИ НА Г. Е. Р.**, ЕГН: *****, от град***, сумата от 669,33 лева – недължимо платена по недействителна клауза за неустойка по чл.4, ал.2 по Договор за кредит № *** от 20.08.2018 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 18.03.2021г. до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ предявения от **Г. Е. Р.**, ЕГН: *****, от град***, срещу **„Изи Асет Мениджмънт” АД**, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: ***, представлявано от Г. Т. Т. и А. В. М., за заплащане на сумата от 111,32 лева, представляваща възнаградителна лихва по Договор за кредит № ****от 20.08.2018 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 18.03.2021г. до окончателното плащане.

ОСЪЖДА „Изи Асет Мениджмънт” АД, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: ***представлявано от Г. Т. Т. и А. В. М., **ДА ЗАПЛАТИ НА Г. Е. Р.**, ЕГН: *****, от град***, съдебно деловодни разноски, както следва: **42,87 лева държавна такса и 171,48 лева** – депозит за вещо лице.

ОСЪЖДА „Изи Асет Мениджмънт” АД, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: ***, представлявано от Г. Т. Т. и А. В. М., на основание чл.38 от ЗА , **ДА ЗАПЛАТИ НА адв. В.Н. -САК**, ЕГН *****, с адрес г*** адвокатско възнаграждение в размер на **257,22 лева** – адвокатско възнаграждение .

ОСЪЖДА Г. Е. Р., ЕГН: *****, от град*** **ДА ЗАПЛАТИ НА „Изи Асет Мениджмънт” АД**, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: г*** представлявано от Г. Т.Т. и А. В.М., юрисконсултско възнаграждение в размер на **42,78 лева**.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Добрички окръжен съд в двуседмичен срок, който тече от датата на връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Добрич: _____